

Проучавање историје идеја у циљу учења о континуитету и променама

**КАТРИА ТОМКО
& СТИВЕН СТЕГЕРС ИЗ
ЕУРОКЛИА**

извршни уредници

**МАРЏОЛЕИН ДЕЛВОУ
& ХАНА ЗЕЛИНСКА ИЗ
ФОНДАЦИЈЕ ЕВЕНС**

помоћни уредници

ДАВИД СИПНИЕВСКИ

Дизајн и креативна режија

Хуан Карлос Окања

Хуан Карлос Окања је шеф Одељења за историју и двојезичног програма на IES Parque de Lisboa у Алкоркону, Мадрид. Докторирао је на Филозофији историје и географије на Аутономном универзитету у Мадриду и аутор је разних шпанских уџбеника за средње образовање. Такође је добитник Фулбрајтовог гранта - Института за америчке студије за средњошколске наставнике.

Хуан Карлосова стратегија - Проучавање историје идеја како би се учило о континуитету и променама - захтева од ученика да користе кључне вештине везане за историјско размишљање - хронолошки и географски распоред важних догађаја - како би контекстуализовали еволуцију утицајних идеја које су обликовале историју. Хронолошко и географско лоцирање догађаја повезаних са еволуцијом идеје помаже ученицима да разумеју утицаје, односе и размене који одређују сложену конструкцију идеја које тренутно преладавају на континенту.

Овај план лекције део је петоделне серије наставних стратегија коју су осмислили и тестирали наставници за наставнике. Општи циљ Дељења европских историја је да помогне младим људима да разумеју сложеност, многострукост и транснационални карактер европске историје и препознају како историја може да укључи све у разумевање Европе. За више информација посетите sharingeuropeanhistories.eu.

EuroClio
Inspiring History
and Citizenship Educators

**Evens
Foundation**

Проучавање историје идеја у циљу учења о континуитету и променама

ХУАН КАРЛОС ОКАЊА

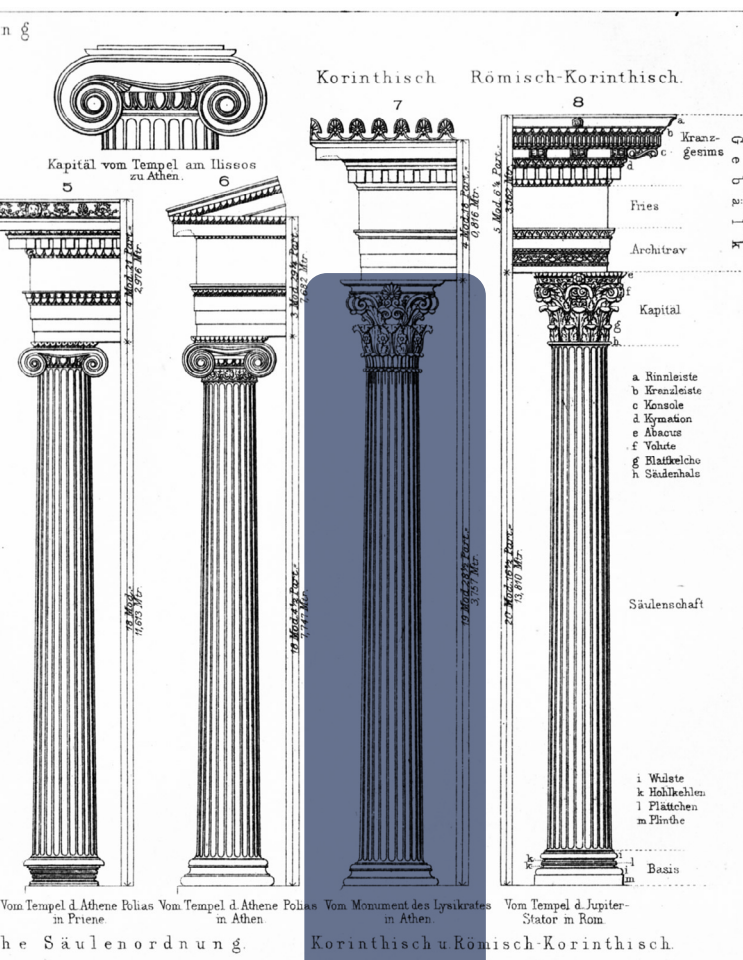
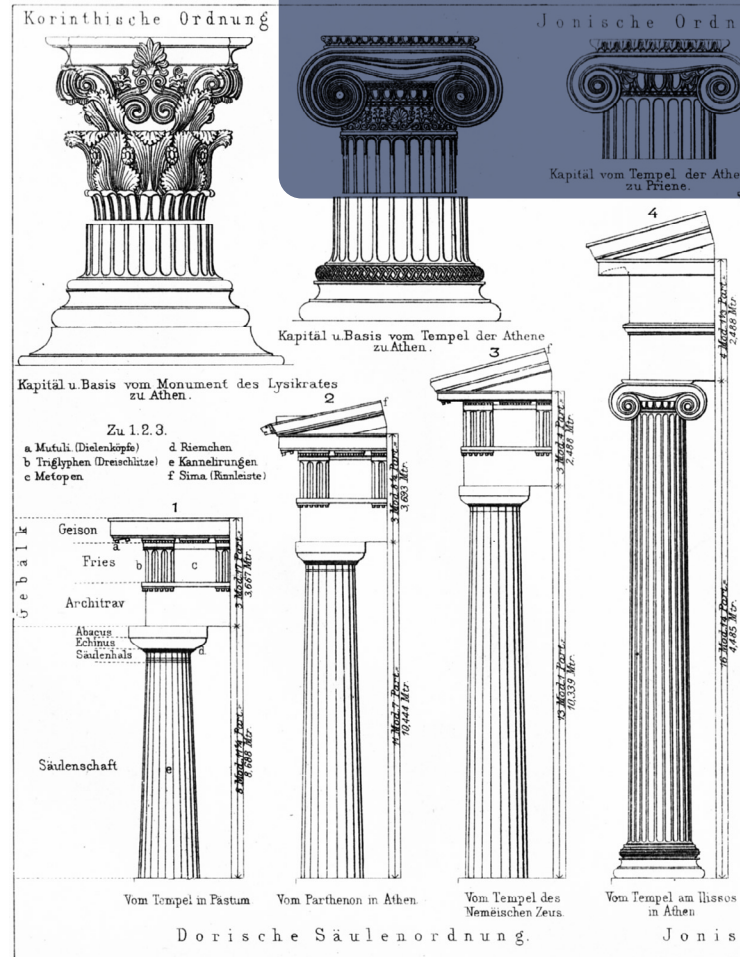
„Историја идеје“ подстиче ученике да контекстуализују идеје које су утицале на европску историју и изазива их да разговарају о сложеним и раздељујућим питањима која окружују ове идеје.

ПРЕГЛЕД СТРАТЕГИЈЕ

Стратегија захтева од ученика да користе кључне вештине везане за историјско размишљање - хронолошки и географски распоред важних догађаја - како би контекстуализовали еволуцију утицајних идеја које су обликовале историју.

Хронолошко и географско лоцирање догађаја повезаних и/или оних који су саставни део еволуције идеје може помоћи ученицима да разумеју утицаје, односе и размене који су одредили и наставили да одређују настанак и развој идеја које тренутно преовлађују на континенту.

Проучавање еволуције ових идеја, које често карактеришу сукоби и контроверзе, пружа сјајну прилику за повезивање ученика са историјом из перспективе разлика и различитости. Предложена стратегија такође омогућава ученицима да дискутују о сложеним и раздвајајућим питањима која се тичу еволуције идеја на континенту.

KOJI JE CIJLJ OVE STRATEGIJE?

Стратегија је првенствено усмерена на подучавање еволуције широко заступљених идеја. Хронолошко размишљање и географско постављање помоћи ће ученицима да контекстуализују савремене преовлађујуће идеје.

Стратегија такође омогућава ученицима да дискутују о неким контроверзним питањима која су обележила развој главних идеја заступљених широм Европе.

13

14

15

16

17

18

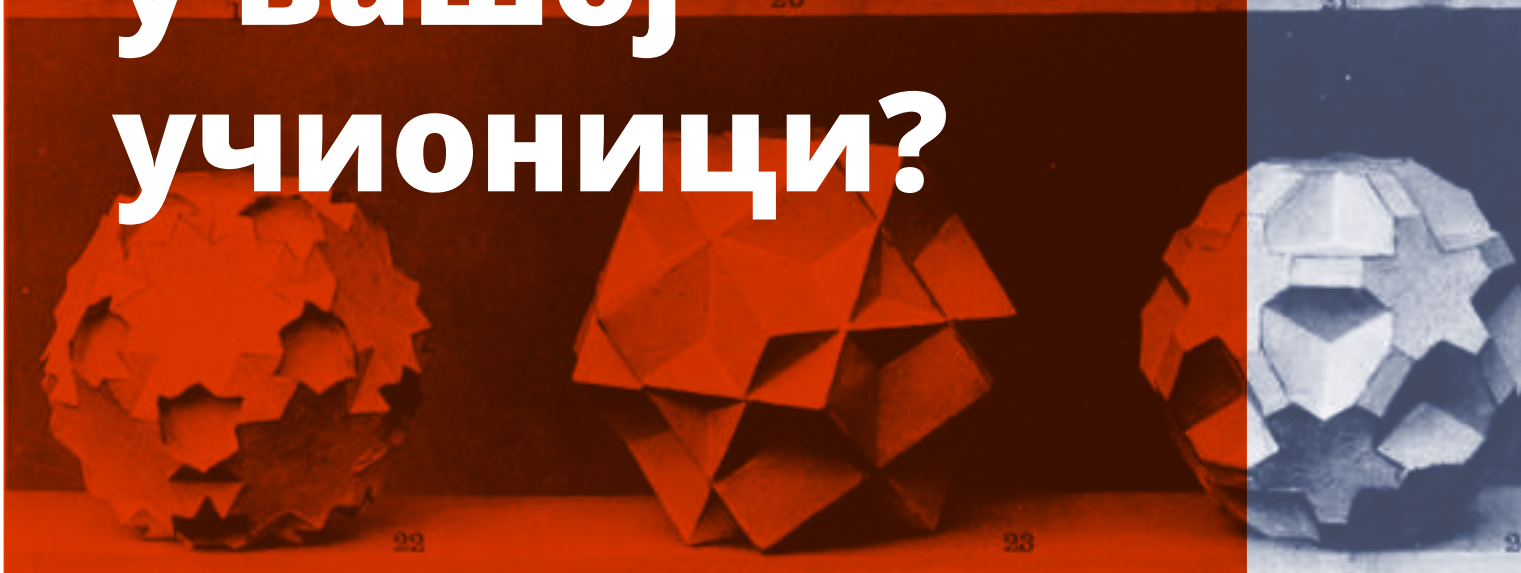
**Шта вам је
потребно за
употребу ове
стратегије
у вашој
учионици?**

19

20

21

22

23

24

КОРАК 1: ОДАБЕРИТЕ ИДЕЈУ

Не можемо разумети данашњицу без разматрања утицајних идеја које су је обликовале. Идеја се може односити на економски и/или политички систем - капитализам, комунизам, ауторитаризам, аутократију, демократију, меритократију, федерализам, унитаризам, популизам, либерализам итд - или систем веровања - пацифизам, милитаризам, хуманизам, теизам итд.

Идеја се може представити као горе помену-та - политички, економски или други систем веровања - или може бити нешто конкретније што спада у већу окосницу система или служи као једно од његових основних начела. На пример, „Европска заједница“ потпада под окриље федерализма. Примери основних поставки/основних идеја су „имовина је у приватном власништву“ (капитализам) или „употреба насиља никада није оправдана“ (пацифизам).

Идеја треба да буде:

- утицајна - игра улогу у обликовању данашњице.
- широко распрострањена - од значаја за многе земље, не само за вашу.
- лака за дефинисање - не ослања се на опсежно претходно знање политичке или економске теорије.
- праћена догађајима током времена - могуће је указати на различите тренутке када је идеја еволуирала.

Избор одговарајуће идеје је пресудан за стратегију. Изаберите идеју која ће занимати и ангажовати ваше ученике и која је прилагодљива вашем наставном програму.

КОРАК 2: ИЗАБЕРИТЕ ДОГАЂАЈЕ И ДАТУМЕ

Да бисте спровели ову активност, прво морате сами да схватите како се идеја развијала, за кога се развијала и који су фактори утицали или покренули промене у размишљању. Након овога, треба да пажљиво одаберете кључне догађаје које ће ученици распоредити хронолошки и географски.

Да бисте направили ефективну колекцију догађаја или утицаја (публикације, проналасци итд), узмите у обзир следеће критеријуме:

- Морају се односити на развој идеје.
- Када је могуће, требало би да имају међународни домет.
- Тамо где је могуће, требало би да утичу на широк спектар актера (социјално-економске, етничке, род/пол, итд).

Идеје - као што су економски и политички системи попут капитализма и комунизма - имаће географски разнолике корене од самог почетка, јер су се у сличним временским периодима примиле у широком спектру земаља. Друге идеје можда неће понудити толико велике разлике на почетку своје еволуције, већ ће се касније видети различита тумачења и њихово географско ширење по целом континенту.

КОРАК 3: ПРИПРЕМИТЕ СЕ ЗА ДИСКУСИЈУ

Након хронолошког и географског лоцирања кључних догађаја повезаних са еволуцијом идеје, размотрите фазе или промене у размишљању које су повезане са еволуцијом идеје.

На пример, какво је било тумачење „нео-туђивих људских права“ у 16. веку наспрам 18. па наспрам 20. века? Које групе су се квалификовале као „људи“ у овим различитим тумачењима? Бели елитни мушкарци, сви бели мушкарци, сви белци без обзира на пол, сви људи без обзира на веру, сви људи без обзира на расу, сви људи без обзира на сексуалну оријентацију?

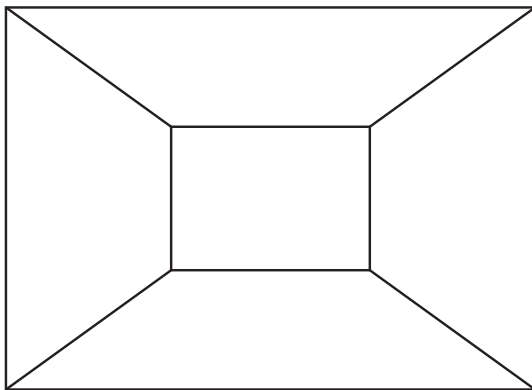
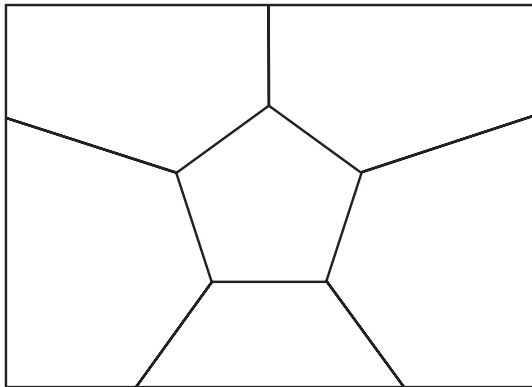
Овај део стратегије омогућава ученицима да кроз дискусију продубе своје разумевање идеје и њеног развоја. Ако вам је лакше, размислите о томе да за себе направите водич, попут оног на крају ове стратегије (слика 1), који ће вам помоћи да детаљно рашчланите еволуцију идеје. Повежите ове промене са догађајима који су распоређени у временској линији и о којима се расправљало.

КОРАК 4: КОРИСТИТЕ МАТЕРИЈАЛЕ У УЧИОНИЦИ

Активност 1

Ова активност омогућава ученицима да се упознају са основама идеје и разумеју како је други тумаче.

Поделите одељење у групе од по четворо или петоро и обезбедите свакој групи по један велики радни лист и маркер. Свака област која се истиче из центра је простор за сваког члана групе да запише своје одговоре.

Питајте ученике шта им падне на памет кад се помиње идеја. Обезбедите време за сваког ученика да подели своје забележене одговоре са својом групом без дискусије или дебате осталих ученика. Замолите групе да колективно одлуче о пет најважнијих/ најзначајнијих одговора и забележе их у центру радног листа. Сви чланови групе морају се сложити око пет ставки.

Поновите вежбу на нивоу одељења. Представник сваке групе забележиће првих пет одговора своје групе у подручју које се истиче од центра главног листа и поделиће своја образложења. Замолите одељење да донесе коначних пет и развије заједничку дефиницију идеје.

Активност 2

Ова активност омогућава ученицима да се детаљно упознају са одређеним догађајима повезаним са идејом.

Парови или мале групе ученика имају различите догађаје из прошлости. Од њих се тражи да истраже догађај који им је додељен и припреме петоминутне презентације које ће одржати пред одељењем.

Активност 3

Ова активност наводи ученике да распоређују догађаје на временској линији и креирају визуелно помагало за контекстуализацију.

Парови / групе на листу папира бележе основне информације о свом кључном догађају (укључујући датум и локацију) и хронолошки се постављају како би направили „људску временску линију“ која одељењу омогућава да визуализује еволуцију идеје. Затим би овај временски след требало да се пренесе и запише у распоред на радном листу.

Након тога, ученици ће на некој карти у својим радним листовима лоцирати где су се одиграли ти кључни догађаји који су утицали на еволуцију идеје. На тај начин, ученици ће створити визуелно помагало које могу користити за контекстуализацију еволуције идеје кроз време и простор до краја примене наставне стратегије.

Дискусија

Ова дискусија омогућава ученицима да кроз дебату продубе своје разумевање идеје и њеног развоја.

Дискусија у одељењу ће пратити еволуцију идеје. Циљ дискусије је омогућити ученицима да разумеју шта је утицало на еволуцију идеје. Такође је прилика да се идентификују различите фазе еволуције идеје. Неке теме за дискусију:

- кључни догађаји и прекретнице;
- фазе еволуције идеја;
- темпо промена - постепено или експедитивно?;
- укључени различити актери - Ко је добио? Ко је изгубио?;
- разне филозофије или покрети који су могли утицати на идеју; итд.

Током ове вежбе замолите ученике да објасне шта може оправдати различите фазе или промене у размишљању и подстакните их да вежу ове промене за догађаје које су представили временским линијама. Наставници треба да помажу ученицима користећи подстицајна питања. На пример:

- Ако бисте морали да изаберете само један догађај као најважнији за еволуцију ове идеје, који бисте изабрали?
- Који од ових догађаја би се могао сматрати недовољно значајним и небитним за разумевање ширења идеје?
- Колико је идеја популарна у данашње време? Шта би могло објаснити њену (не)популарност?

СА КОЈИМ ПРЕПРЕКАМА СЕ МОЖЕ СУОЧИТИ НАСТАВНИК КОЈИ КОРИСТИ ОВУ СТРАТЕГИЈУ?

Способност читања

Ученици треба да буду разумно самопоуздани читаоци да би обавили задатке како је овде приказано. Алтернативно, мање самопоуздани читаоци могу бити упарени са самопоузданијим вршњацима и/или приче могу бити преведене, смањене у дужини, читане на часу или претворене у звучне снимке.

Концептуално разумевање

Наставници ће морати да рецензирају приче имајући у виду предзнање својих ученика. Можда постоје термини и концепти које је потребно објаснити или поједноставити да би приче биле јасне свима.

Подстицање питања

Неки ученици ће моћи да анализирају изворе без подстицајних питања. Осталима ће требати таква питања. Примери за њих дати су кроз опис стратегије и у материјалима примера. Она ће наставницима дати идеје о потребним детаљима и могу се прилагодити другим темама.

Прилагођавање ове стратегије државном наставном програму

У зависности од државног наставног програма, наставницима ће можда бити лакше или теже да прилагоде ову стратегију потпуно или делимично. Наставници треба да размотре одабир идеја које се у потпуности или делимично преклапају са постојећим програмом или које могу бити садржане у одређеном периоду или географском подручју како би се уградиле у постојећи програм.

КАКО МОЖЕТЕ УЧИНИТИ ОВУ СТРАТЕГИЈУ ИНКЛУЗИВНИЈОМ?

Додатном подршком за ученике са слабијим постигнућима

За неке ученике количина читања коју захтева истраживање догађаја повезаног са одабраном идејом може бити мучна. Можете да припремите сетове информација о кључним догађајима који ће заменити регуларно истраживање о теми. Исто тако, упаривање ученика са нижим успехом и ученика са вишим успехом могло би им користити у истраживању и читању.

Стварањем изазова за ученике са високим постигнућима

За ученике са вишим успехом можете осмислити додатну активност и дискусију. Упарите ученике и доделите сваком пару задајте нешто што је контроверзно у вези са идејом. Парови треба да добију материјале који приказују супротна гледишта о контроверзи. На пример, за идеју „Европске заједнице“ контроверза за дебату је корисност постојања једне валуте. Један од парова добиће материјале који подржавају употребу једне валуте, док ће други добити материјале против употребе једне валуте. Можете дати свакој групи парова различите контроверзе и супротне позиције да прочитају или свим паровима исте. Други примери контроверзи везаних за „Европску заједницу“ могли би бити заслуге заједничке војске, заједничких граница и заједничке здравствене заштите.

Након што су парови добили одговарајуће материјале, замолите их да их прочитају и истакну своју позицију. Групе тада могу или (а) расправљати међу собом или (б) изнети своје ставове и расправљати пред одељењем. Ова активност и сет дискусија захтеваће од ученика да брзо прегледају информације, размишљају критичније и развију уверљиве аргументе.

Пример примене ове стратегиије

ФЕДЕРАЛИЗАМ: ЕВРОПСКА ЗАЈЕДНИЦА

timat Rock, die Dogge Irland im Rücken. König Oskar von Schweden sieht „gespannt“ auf Russland. Frankreich dem Nichtstun hingibt. Belgien — hat ihm schon! Deutschland und Oesterreich-Ungarn teilen gute deutsche F „Wille“ Italien ist treu bis zum Tod — dem Sieger. Sicilien vulkanischer Boden, sonst aber ganz ruhig. Montönig von Durazzo — Albanien — verlässt sein Volk. Griechenland und die Türkei haben sich zum Fressen gern. Carolus von Rumänien? Russland will das Ganze verschlingen, es wird ihm aber nicht gelingen!

Овај пример користи колекцију догађаја и извора из прошлог века. Обухвата период од 20-их година 20. века до данас.

ЗАШТО „ЕВРОПСКА ЗАЈЕДНИЦА“?

То је један од кључних примера разлике у политичким и економским идејама које карактеришу савремену Европу. Иако потпада под широки термин „федерализам“, нужно укључује и друге идеје, попут либерализма и демократије. Ова идеја је:

- утицајна - то је кључно питање у актуелној европској политичкој и економској расправи.
- широко прихваћена - све већи број Европљана одлучује се за одбрану ове идеје уместо националистичких идеја које су окупирале Европу од 19. века.
- лака за дефинисање - идеју економске и политичке интеграције лако је дефинисати и разумети.
- праћена догађајима током времена - постоје различити тренуци који се могу одабрати за праћење развоја идеје.

Идеја европског јединства може се пратити од средњег века. За време династије Каролинг у Подебрадима, 1464. године, хуситски краљ Чешке предложио је савез европских, хришћанских народа против Османлија које су заузеле Цариград. Опат Шарл де Сен Пјер предложио је стварање европске лиге од осамнаест суверених држава са заједничком ризницом, економском унијом и без граница. Маркиз де Лафајет (Француска) и Тадеуш Коћушко (Пољска-Литванија), бранили су идеју о Сједињеним европским државама, слично недавно створеним Сједињеним Америчким Државама. У деветнаестом веку интелектуалци као што су Мазини, Сен-Симон и Виктор Иго замишљали су варијације Сједињених Држава Европе. Наполеонове империјалистичке идеје за Европу такође су носиле одјеке европског јединства.

Међутим, ми ћемо се фокусирати на догађаје који почињу од Првог светског рата

до данас. У овом периоду се идеја европског јединства развила на начин који је данас нама препознатљив.

Пре часа треба да разумете како се идеја развијала и који фактори су утицали или покренули еволуцију или промене у идеји. Да би савладали ову наставну јединицу, ученици ће хронолошки и географски распоредити догађаје.

Активност 1

Ученици ће се упознати са идејом европског јединства. Највероватније ће се код њих појавити различита схватања ове синтагме. Ово ће бити добра прдалика се разјасне главне одлике идеје. Наставник ће боље схватити шта они већ знају о овој теми што ће помоћи у прилагођавању стратегије њиховом нивоу разумевања.

Одељење је подељено у четири или пет група. Свака група има велики радни лист и маркер.

Питајте ученике шта им падне на памет кад размишљају о европском јединству. Обезбедите време да сваки ученик у групи подели забележене одговоре са групом без дискусије или дебате осталих ученика. Замолите групе да колективно одлуче о пет најважнијих/најзначајнијих одговора и забележе их у центру радног листа. Сви чланови групе треба да се сложе око тих пет ставки.

Поновите вежбу на нивоу одељења. Представник сваке групе забележиће првих пет одговора своје групе у подручју које се истиче од центра главног листа и поделиће своја образложења. Замолите одељење да донесе коначних пет и развије заједничку дефиницију идеје.

Активност 2

Ова активност има за циљ да ученике упозна са главним догађајима који су обележили еволуцију ове идеје. Наставник показује ученицима презентацију са свим догађајима на којима ће радити. Ученицима се додељује догађај за истраживање. Потом они држе кратка триминутна предавања о ономе што су пронашли.

Активност 3

Ова активност наводи ученике да распоређују догађаје повезане са идејом европског јединства на временској линији и креирају визуелно помагало за контекстуализацију.

Парови / групе на листу папира бележе основне информације о свом кључном догађају (укључујући датум и локацију) и хронолошки се постављају како би направили „људску временску линију“ која одељењу омогућава да визуализује еволуцију идеје. Затим би овај временски след требало да се пренесе и запише у распоред на радном листу. Погледајте радни лист који је коришћен у примеру. Након тога, ученици ће на некој карти на својим радним листовима лоцирати где су се одиграли ови кључни догађаји који су утицали на еволуцију идеје. На тај начин ученици ће створити визуелно помагало које могу користити за контекстуализацију еволуције идеје кроз време и простор до краја примене наставне стратегије.

Дискусија

Ова дискусија омогућава ученицима да кроз дебату продубе разумевање идеје и њеног развоја.

Наставник треба да организује дебату пратећи хронолошки развој идеје. Ово је начин за постизање дискусије која је релевантна за историјско размишљање ученика.

Када су ученици у претходним активностима постигли хронолошко и географско разумевање еволуције идеје о Европској заједници, дебата ће им помоћи да разумеју који су фактори утицали на еволуцију идеје. Када већ знамо шта, када и где, ова стратегија се бави питањем зашто и који разлози објашњавају еволуцију идеје.

Дискусија ће помоћи ученицима да идентификују историјске околности које су обележиле еволуцију идеје и различите фазе ове еволуције. Неке ствари о којима би се могло разговарати су:

- Који су били кључни догађаји и прекретнице у напретку идеје о Европској заједници? Који су били главни застоји?
- На које фазе можемо поделити еволуцију идеје?
- У којим историјским тренуцима је напредак убрзан? У којим тренуцима се идеја проширила континентом? У којим периодима је идеја запала у кризу?
- Како су велики историјски догађаји утицали на еволуцију идеје о Европској заједници (светски ратови, економске кризе, Хладни рат, крај Совјетског блока, пандемија итд)
- Који су посредници у друштву подржали идеју? Који нису били вољни да одбаце све национализме?
- У којим се идеологијама одржава идеја европског јединства? Које су политичке идеје непријатељи европских интеграција?
- Ко су биле главне личности које су промовисале или се противиле тој идеји?

Током ове вежбе замолите ученике да објасне шта може оправдати различите фазе или промене у размишљању и подстакните их да вежу ове промене за догађаје који су приказани на њиховим временским линијама. Наставници треба да помажу ученицима користећи подстицајна питања. На пример:

- Ако бисте морали да изаберете само један догађај као најважнији за еволуцију идеје европског јединства, који бисте изабрали?
- Да морате да одаберете период (међуратни период, Хладни рат, итд) као најрелевантнији за напредовање ове идеје, који бисте изабрали?
- Ако бисте морали да изаберете најштетније назадовање (Де Голово одбијање британског приступа, Брегзит, економска криза итд) ове идеје, који бисте догађај изабрали?
- Који од ових догађаја се може сматрати недовољно значајним и небитним за разумевање ширења идеје?
- Колико је идеја популарна у данашње време? Шта би могло објаснити њену (не)популарност? Које су главне тачке које би данас могле стајати иза идеје европског јединства?

ДОДАТНЕ ТЕМЕ КОЈЕ СЕ МОГУ ОБРАДИТИ ПРИМЕНОМ ОВЕ СТРАТЕГИЈЕ

- неутуђива људска права
- имовина у приватном власништву
- употреба насиља никада није оправдана
- одвајање цркве и државе
- једнакост
- корпоративна друштвена одговорност
- право гласа

ПРИМЕР РАДНОГ ЛИСТА - ВРЕМЕНСКА ЛИНИЈА

Седamnaест догађаја који приказују еволуцију европског јединства као идеју.

ДОГАЂАЈ ИСТОРИЈСКИ КОНТЕКСТ	ДОГАЂАЈ ИСТОРИЈСКИ КОНТЕКСТ	ДОГАЂАЈ ИСТОРИЈСКИ КОНТЕКСТ
> ГОДИНА	> ГОДИНА	> ГОДИНА

ДОГАЂАЈ
ИСТОРИЈСКИ
КОНТЕКСТ

ДОГАЂАЈ
ИСТОРИЈСКИ
КОНТЕКСТ

ДОГАЂАЈ
ИСТОРИЈСКИ
КОНТЕКСТ

> ГОДИНА

> ГОДИНА

> ГОДИНА

ДОГАЂАЈ
ИСТОРИЈСКИ
КОНТЕКСТ

ДОГАЂАЈ
ИСТОРИЈСКИ
КОНТЕКСТ

ДОГАЂАЈ
ИСТОРИЈСКИ
КОНТЕКСТ

> ГОДИНА

> ГОДИНА

> ГОДИНА

ДОГАЂАЈ
ИСТОРИЈСКИ
КОНТЕКСТ

ДОГАЂАЈ
ИСТОРИЈСКИ
КОНТЕКСТ

ДОГАЂАЈ
ИСТОРИЈСКИ
КОНТЕКСТ

> ГОДИНА

> ГОДИНА

> ГОДИНА

ДОГАЂАЈ
ИСТОРИЈСКИ
КОНТЕКСТ

ДОГАЂАЈ
ИСТОРИЈСКИ
КОНТЕКСТ

ДОГАЂАЈ
ИСТОРИЈСКИ
КОНТЕКСТ

> ГОДИНА

> ГОДИНА

> ГОДИНА

ДОГАЂАЈ
ИСТОРИЈСКИ
КОНТЕКСТ

ДОГАЂАЈ
ИСТОРИЈСКИ
КОНТЕКСТ

> ГОДИНА

> ГОДИНА

ПРИМЕР РАДНОГ ЛИСТА – НЕМА КАРТА

Лоцирајте ових једанаест догађаја на карти Европе

Ово се може урадити на два начина:

- Ученици користе једну карту савремене Европе
- Ученици користе три карте Европе које представљају три велика историјска периода покривена овим примером:
 - Међуратно раздобље (1919-1939)
 - Хладни рат (1945-1991)
 - Европа после Хладног рата (од 1991. до данас)

МЕЂУРАТНО РАЗДОБЉЕ (1919-1939)

ХЛАДНИ РАТ (1945-1991)

ЕВРОПА ПОСЛЕ ХЛАДНОГ РАТА (ОД 1991. ДО ДАНАС)

Идеја

ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД	ДА ЛИ СЕ ИДЕЈА МЕНЈАЛА? ЗАШТО?	УЧЕСНИЦИ	УТИЦАЈИ (ФИЛОЗОФИЈЕ, ДОГАЂАЈИ, ПОКРЕТИ)	КО ЈЕ ДОБИО УСЛЕД ПРОМЕНЕ?	КО ЈЕ ИЗГУБИО УСЛЕД ПРОМЕНЕ?

ПРИМЕР ВРЕМЕНСКЕ ЛИНИЈЕ – ЕВРОПСКА ЗАЈЕДНИЦА

Паневропски покрет

Ричард Куденхов-Калерги – 1923

Куденхов-Калергијева мисао зачета је после Првог светског рата. Могућност европског јединства настала је из хитне потребе да се предухитри рат. Његова прва књига Пан-Европа (1923) садржала је форму за придруживање Паневропском покрету, који је свој први конгрес одржао 1926. у Бечу. Године 1927. Аристид Бриан је изабран за почасног вођу Паневропског покрета. Јавне личности, попут Алберта Ајнштајна, Томаса Мана и Сигмунда Фројда, учествовале су на Паневропским конгресима.

Куденхов-Калерги је био оснивач првог покрета који се борио за уједињену Европу. Иако је ценио социјалдемократске принципе, његова амбиција је била да успостави конзервативно друштво које је надвладао демократију „социјалном аристократијом духа“.

Једина нада за Европу често оптерећену ратом била је да постане федерација. Куденхов-Калерги је сматрао да ће Пан-Европа бити флексибилнија и конкурентнија Аустроугарској, са енглеским језиком који сви говоре поред матерњег језика.

Меморандум о организацији режима Европске савезне уније

Бриан, Аристид – 1930

Аристид Бриан је био француски политичар који је имао изузетну улогу у међународним односима након Првог светског рата. 1926. он и Густав Штреземан добили су Нобелову награду за мир за свој рад на олакшавању француско-немачког помирења. Бриан је 1928. године потписао Бриан-Келогов пакт намењен спречавању рата.

У свом познатом обраћању Скупштини Лиге нација (1929), Бриан је бранио стварање „савезне везе“ између европских земаља. Ова „Европска унија“, отворена само за европске чланове Лиге нација, деловала би усклађено под покровитељством Лиге нација. То би подразумевало успостављање „заједничког тржишта“ путем „царинске уније“. Конференција европских држава која је требало да буде организована за расправу о овим предлозима никада није одржана.

У већем делу Европе пројекат се суочио са снажним националистичким отпором. Економска криза 30-их година 20. века ставила је тачку на овај пројекат.

Черчил и Савет Европе – 1949

Савет Европе, основан 1949. године, међународна је организација чија је сврха да брани људска права, демократију и владавину закона у Европи. Има 47 држава чланица.

19. септембра 1946, на Универзитету у Цириху, Черчил је одржао говор о европском јединству. Черчил је био први угледни политичар који је заузео страну у дотадашњој дебати коју је водило неколико активиста. Он је своје обраћање посебно усмерио ка светским лидерима.

Черчил је охрабрио француско-немачко помирење и предложио «Сједињене Државе Европе»... али без учешћа Велике Британије. Он је створио сцену за будућу федерацију западноевропских нација и фаворизовао је европски трећи пут, проналазећи његову нишу између САД-а и СССР-а. Бранио је и стварање Савета Европе.

Жан Моне – човек који је инспирисао настанак Европске заједнице

Моне се 1943. придружио Француском одбору за национално ослобођење, француској влади у емиграцији која се борила против Осовине. У то време је већ тврдио да је потребно да Европска унија поврати и задржи мир. Током састанка овог одбора 1943. године, Моне је изјавио:

„Неће бити мира у Европи ако се државе поново успоставе на основу националног суверенитета... Земље Европе су премале да би својим народима гарантовале неопходан просперитет и друштвени развој. Европске државе се морају конституисати у федерацију...“

Током међународних тензија у првом Хладном рату, Моне је препознао да је време да се предузму прави кораци ка европском јединству. Почео је да ради на идеји Европске заједнице.

Дана 9. маја **1950**, Роберт Шуман, француски министар спољних послова, представио је Шуманову декларацију. Осмишљена и написана од стране Монеа, предлагала је да се сва немачко-француска производња угља и челика стави под један наднационални орган управљања.

После неуспеха у успостављању Европске одбрамбене заједнице **1954**. године, Моне је створио Акциони комитет за Сједињене Државе Европе - са циљем да поново оживи дух европских интеграција. Он је постао једна од водећих организација која стоји иза многих развојних дешавања у европским интеграцијама.

Роберт Шуман – архитекта пројекта европских интеграција

Роберт Шуман, француски министар спољних послова између 1948. и 1952. године, сматра се једним од очева оснивања Европске заједнице.

У сарадњи са Жаном Монеом, израдио је познати Шуманов план. Дан његовог објављивања, 9. мај 1950. године, данас се сматра датумом рођења Европске уније. Шуман је предложио заједничку контролу производње угља и челика - неопходних материјала за индустрију наоружања. Основна идеја је била да ће немогућност самосталне контроле производње угља и челика смањити вероватноћу рата.

Римски уговор

Стварање Европске заједнице

Римским уговором рођена је Европска економска заједница (ЕЕЗ), познатија као Европска заједница (ЕЗ). Потписали су га 25. марта **1957**. Белгија, Француска, Италија, Луксембург, Холандија и Западна Немачка, а ступио је на снагу 1. јануара 1958. Формално познат као Уговор о функционисању Европске уније, и даље је један од два најважнија уговора у савременој Европској унији (ЕУ).

Замршено британско прикључивање

Након што је првобитно одбацило Европску економску заједницу (ЕЕЗ), Уједињено Краљевство се загрејало за идеју чланства након Суецке кризе 1956. године - међународног инцидента који је охладио однос између Велике Британије и САД-а. Велика Британија је постала свесна изолације коју је проузроковало првобитно одбијање.

Де Голово одбијање

Генерал де Гол се 14. јануара **1963**. године изјаснио против захтева Уједињеног Краљевства за приступање ЕЕЗ. Веровао је да је Уједињено Краљевство тројански коњ који представља скривене америчке интересе. Према француском лидеру, приступање Велике Британије довело би до американизације Европе. Имао је озбиљне сумње у посвећеност Велике Британије Европи и веровао је да би било боље да се заједничко тржиште више интегрише него да прихвати Уједињено Краљевство.

Када се мандат Шарла де Гола на месту председника Француске републике завршио **1969**. године, преговори са Великом Британијом су поново покренути. **1973**. придружила се Европској заједници заједно са Ирском и Данском.

Уговор из Мастрихта

Рођење Европске уније

Уговором из Мастрихта основана је Европска унија, створена је стубна структура која је остала до Лисабонског споразума

(2009), увелико су проширене надлежности ЕЕЗ/ЕУ и дошло је до стварања јединствене европске валуте - евра (уведен 1. јануара 2002).

Два нова стуба - чиме је њихов укупан број порастао на три - створена Уговором из Мадрихта били су заједничка спољна и безбедносна политика и сарадња на пољу правосуђа и унутрашњих послова.

Уговором је успостављено држављанство Европске уније, које су добили држављани држава чланица поред њиховог националног држављанства. Држављанство ЕУ пружа свим грађанима одређена права, слободе и правну заштиту. Грађани Европске уније имају право на слободу кретања, насељавања и запошљавања широм ЕУ. Слободни су да тргују и превозе робу, услуге и капитал преко граница ЕУ, без ограничавања кретања капитала или накнада. Они имају право гласа и кандидовања на локалним и европским изборима у земљи свог пребивалишта. На крају, Уговором је успостављен изабрани Европски парламент и омогућено грађанима да износе случајеве директно пред Европски суд правде (ЕСП) у Луксембургу.

Проширење јужним новим демократијама

Средином седамдесетих окончани су диктаторски режими у Грчкој, Португалији и Шпанији. Ове нове демократије намерава-ле су да се придруже унији заснованој на демократији, људским правима и економском развоју.

Грчка се придружила **1981.** године. Приступање Шпаније и Португала ЕЕЗ-у 1. јануара **1986.** године учинило је Унију „Европом дванаесторице“. Упркос кризи да ће Шпанија и Португал донети економске проблеме - везане за пољопривреду и слободно кретање радника - геополитички значај Медитерана и претходни успеси проширења довели су две земље у повољан положај.

Крај Хладног рата и четврто проширење

Пад Берлинског зида (**1989**) и крај Совјетског Савеза (**1991**) изазвали су геополитички земљотрес у Европи и свету. По први пут од 1957. године било је могуће тежити ка свеобухватној унији европских држава. Међутим, такав успех је био далеко од загарантованог, као што је показао насилни крај комунистичке Југославије.

Проширење ЕУ на делове бившег Источног блока започело је поновним уједињењем Немачке **1990.**

Аустрија, Финска и Шведска - неутралне земље током Хладног рата - такође су одлучиле да се придруже ЕУ. Како су ове земље већ успоставиле блиске економске везе са Европском заједницом, овај процес проширења одвијао се тихо. Аустрија, Финска и Шведска постале су чланице ЕУ 1. јануара **1995.**

Проширење на исток

Наслеђе Средње и Источне Европе било је наслеђе диктатуре. Те земље су желеле да консолидују своје нове демократије и добију приступ ЕУ и НАТО-у како би спречиле поновно падање у сферу руског утицаја.

На крају, осам земаља Средње и Источне Европе - Чешка, Естонија, Мађарска, Летонија, Литванија, Пољска, Словачка и Словенија - плус две медитеранске земље - Малта и Кипар - приступиле су ЕУ 1. маја **2004.** Ово приступање било највеће појединачно проширење ЕУ у погледу људи и земаља. Ово проширење се сматрало „историјском шансом“ и „моралним императивом“.

Било је јасно да ЕУ жели да прими ове земље као чланице, иако су мање развијене од Западне Европе. Недуго затим, Румунија и Бугарска су приступиле ЕУ 1. јануара **2007.** Зацељивање рана рата на Балкану био је дуг процес. Хрватска се на крају придружила ЕУ 1. јула **2013.** Албанија и неколико држава наследница Социјалистичке Федеративне Републике Југославије усвојиле су интеграцију у ЕУ као циљ спољне политике.

Економска криза и вал евроскептицизма

Финансијска криза **2008.** подстакла је нагли пораст евроскептицизма у неколико земаља ЕУ.

Брегзит

Након референдума **2016.** године на којем је 51,9 % гласача гласало за излазак из ЕУ, Велика Британија је постала прва земља која је добровољно прекинула чланство. Споразум о повлачењу одиграо је значајну улогу у односима два ентитета, посебно током прелазног периода, за који се очекује да ће трајати до 31. децембра 2020. године, пре званичног одласка земље из Уније 31. јануара 2021. године.

Излазак Велике Британије резултат је дуге историје сукоба и неповерења током њеног чланства. Међутим, Брегзит није био једногласна одлука, а одлука о одласку драматично је поделила британско друштво.

Криза коронавируса и европска солидарност

Пандемија КОВИД-19 изненадила је већи део ЕУ. Многи - укључујући Италију, Шпанију, Француску, Белгију и ускоро бившу чланицу Уједињено Краљевство, тешко су погођени. Као што је француски председник Макрон рекао за Financial Times у интервјуу 17. априла 2020: „То је тренутак истине (за Европску унију)“.

Нажалост, одговор ЕУ на пандемију карактерише подела. Холандија, Немачка и друге фискално конзервативније земље одбациле су радикалне мере солидарности, попут удруживања дуга у облику „еврообвезница“.

После дугих преговора, ЕУ је у јулу 2020. постигла историјски споразум - буџет од 1,82 билиона евра и стварање пакета за опоравак од коронавируса. Пандемија је оголила и тријумфе и недостатке Уније. Само ће време показати које ће трајне ефекте ова здравствена криза имати на ЕУ, њене грађане и њен стил управљања.

ДОДАТНЕ ТЕМЕ КОЈЕ СЕ МОГУ ОБРАДИТИ ПРИМЕНОМ ОВЕ СТРАТЕГИЈЕ

- неутуђива људска права
- имовина у приватном власништву
- употреба насиља никада није оправдана
- одвајање цркве и државе
- једнакост
- корпоративна друштвена одговорност
- право гласа

**Set in stone,
history blinds.
Set in motion,
it opens minds.**

HISTORY TEACHING MATTERS.

Find out how you can make a difference:

sharingeuropeanhistories.eu

An initiative of the Evens Foundation and EuroClio.

PROJECT BAHAR KUTUP / MEX - 2023

